

**T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÖĞRETMENLERİN SABIR DÜZEYİ İLE İŞ YAŞAM
KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Nazlı FİDAN

DENİZLİ 2024

**T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÖĞRETMENLERİN SABIR DÜZEYİ İLE İŞ YAŞAM KALİTESİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Nazlı FİDAN

Danışman

Prof. Dr. Kazım ÇELİK

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı – Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Nazlı Fidan tarafından hazırlanan “Öğretmenlerin Sabır Düzeyi ile İş Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Kazım ÇELİK

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... /...../2023 tarih ve .....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmasında; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin hepsini kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu projenin herhangi bir bölümünü, bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir proje çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

NAZLI FİDAN

TEŞEKKÜR

Proje danıőmanım olarak, projemin her aőamasında; içtenlik ve sabırla yol gosteren, değerli bilgi birikimiyle katkıda bulunan kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Kazım ÇELİK'e en içten dileklerle teşekkür ederim.

Tez çalıőmam süresince maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen her ihtiyacım olduğunda yanımda olan babam Ferit FİDAN, annem Selma FİDAN ve kardeőim Nihal TUĖ'a teşekkür ediyorum.

Çalıőmalarımda yardımlarını esirgemeyen değerli öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

ÖZET

Öğretmenlerin Sabır Düzeyi ile İş Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki

NAZLI FİDAN

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Prof. Dr. Kazım ÇELİK

Ocak 2024 55 sayfa

Bu araştırma resmî kurumlarda çalışan öğretmenlerin sabır düzeyi ile iş yaşam kalitesi arasındaki ilişkileri incelemek için yapılmıştır. Araştırma betimsel ve ilişkisel tarama modelinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ve Sarayköy ilçelerinde resmi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma evrenini temsil edecek öğretmenler arasından “rastgele örnekleme” yöntemiyle seçilen 216 öğretmene ulaşılarak veriler toplanmıştır. Araştırmada iş yaşam kalitesi ölçeği ve öğretmen sabır ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan verilerin normal dağılıma uygunluğu basıklık çarpıklık değerleri ile test edilmiştir. Normal dağılıma sahip olan niceliksel verilerin karşılaştırılması için iki grup karşılaştırılması için bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla grup karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi, fark yaratan grubu tespit etmek için Bonferroni testi kullanılmıştır. Sürekli değişkenler arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiş ve bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi için lineer regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler spss programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcı grubunda yer alan öğretmenlerin sabır düzeylerinin katılımcıların gelinde yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların iş yaşam kalitesi algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sabır düzeylerinin iş yaşam kalitesi ile doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın farklı sosyal ve coğrafi olanaklara sahip katılımcılarla yapılması önerilebilir.

İÇİNDEKİLER

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Kuramsal Çerçeve	6
2.1.1. Sabır kavramı	6
2.1.2.İş Yaşam Kalitesi	7
2.2. İlgili Araştırmalar	9
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	12
3.1. Araştırmanın Modeli.....	12
3.2. Evren ve Örneklem.....	12
3.3. Veri Toplama Araçları	13
3.4. Verilerin Analizi.....	14
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR	16
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular	16
4.1.2 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	16
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	17
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	28
BEŞİNCİ BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	33

5.1. Tartışma ve Sonuç	33
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	33
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	34
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	36
KAYNAKÇA	38
EKLER	38
Ek 1. Ölçekler ve İzinler	40
ÖZGEÇMİŞ	45
+	

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1. <i>Katılımcıların Kişisel Özellikleri</i>	11
Tablo 3.2. <i>İş Yaşam Kalitesi ile Sabır Düzeyleri Arasındaki İlişki Düzeylerine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri</i>	13
Tablo 3. 3. <i>Araştırmada Kullanılan Ölçüm Araçlarına İlişkin Güvenirlik Analizi Sonuçları</i>	14
Tablo 4.1. <i>Öğretmenlerin Sabır Düzeylerine Ait Görüşleri</i>	16
Tablo 4.2. <i>Öğretmenlerin İş Yaşam Kalitesi Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler</i>	16-17
Tablo 4.3. <i>Öğretmenlerin Yaşına Göre Sabır Puanların Karşılaştırılması</i>	17
Tablo 4.4. <i>Öğretmenlerin Yaşına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanların Karşılaştırılması</i>	18-19
Tablo 4.5. <i>Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Sabır Puanların Karşılaştırılması</i>	19
Tablo 4.6. <i>Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması</i>	20
Tablo 4.7. <i>Öğretmenlerin Medeni Durumuna Göre Sabır Puanların Karşılaştırılması</i>	21
Tablo 4.8. <i>Öğretmenlerin Medeni Durumuna Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması</i>	22
Tablo 4.9. <i>Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Sabır Puanların Karşılaştırılması</i>	23
Tablo 4.10. <i>Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması</i>	24
Tablo 4.11. <i>Öğretmenlerin Kıdem Yılına Göre Sabır Puanların Karşılaştırılması</i>	24-25
Tablo 4.12. <i>Öğretmenlerin Kıdem Yılına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması</i>	25-26
Tablo 4.13. <i>Öğretmenlerin Branşına Göre Sabır Puanların Karşılaştırılması</i>	26 -27
Tablo 4.14. <i>Öğretmenlerin Branşına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması</i>	27-28

Tablo 4.15. <i>Ölçüm Araçları Arasındaki İlişki</i>	29
Tablo 4.16. <i>Öğretmenlerin Sabır Düzeyinin İş Yaşam Kalitesi Üzerinde Etkisi</i>	30
Tablo 4.17. <i>Öğretmenlerin Sabır Düzeyinin Alt Boyutlarının İş Yaşam Kalitesi Üzerinde Etkisi</i>	31

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, problem cümlesi ve alt problemler yer almaktadır. Ayrıca araştırmanın amacı, önemi, sayıltı, sınırlılık ve tanımlar başlıkları da bu bölümde yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Sabır karşılaşılan olumsuz durumlar karşısında dayanıklı olmak, sebat etmektir. Hayat zordur insanlar yaşam süresince çeşitli sıkıntılarla karşılaşabilirler. Bazı insanlar için bu sıkıntılar üstesinden gelinemeyecek gibi gelir. Karşılaşılan bu sıkıntılarla başa çıkma sürecinde onlara destek sağlayan ve katlanabilme gücü veren değerlerden biri de sabırdır. İş yaşam kalitesinin alt boyutlarından biri de sabırdır.

Sabır her türlü güçlük karşısında dayanma, kendine hakim olmaktır. İnsanlar yaşadıkları acı, sıkıntı, stres karşısında zorlanabilirler, huzur bulmak isterler. Sabır bu sorunlarla başa çıkmayı, huzur bulmayı sağlar, insanı psikolojik açıdan rahatlatır.

Türk Dil Kurumu (2019) sözlüğüne bakılırsa “Acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi ve dayanç olarak tanımlanan sabır, olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme” manasında da kullanılmaktadır. Okçu ve Pilatin’e (2018) göre bireylerin hayatında önemli bir değer olan sabır; bireylerin davranış ve tavırlarında etkilidir. Can sıkıcı, üzücü olaylar karşısında dayanma ve zorlukların üstesinden gelebilme, kabiliyetidir.

Sabır insanın kendini tanıması, yeteneklerinin farkında varmasını sağlar. Sabır sayesinde insan kendini zorlayan durumlarla baş edebilmeyi öğrenir.

İnsan hayatının amacı dengeli ve sağlıklı bir hayat kurmaktır. Bu denge bozulduğunda insanlar sabır gösterebilir ise insan açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkar. Sabır, bireyin yaşamının her alanında olması gereken insanların iş hayatında da bulunması gereken erdemlerdendir. İnsanlar iş hayatında zorluklarla karşı karşıya kalabilirler. Bu olumsuz durumlar karşısında dayanıklılık gösterebilmek insanların iş hayatını kolaylaştırır. Literatür araştırıldığında sabır kavramını ele alan çok sayıda araştırma yapıldığı tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalardan bir bölümü; sabır kavramı dini açıdan önemli bir erdem olduğu için sabır kavramını dini açıdan incelemiştir. Bir bölümü ise bireylere günlük hayatta katkısı açısından incelemiştir.

İş, bireylerin kazanç elde etmesinin sağlamanın dışında yetenek ve bilgilerini paylaşma, insanlar tarafından kabul görme, kendini değerli hissetme, üretme, gibi fonksiyonlarıyla hem kişisel toplumsal hayatta önemli bir yere sahiptir.

İnsanlar gerek günlük hayatında gerekse iş hayatında dengeyi kurabilmelidir. Bu dengeyi kurmak, fiziksel, duygusal ve zihinsel sağlığımızı korumamız ve iş yaşamımız açısından da önemlidir.

Bostancıoğlu (2014)' na göre iş yaşam dengesi insanların çalıştığı iş ve iş yaşamı dışındaki hayatını eşitleyebilmesi, aralarındaki dengeyi kurabilmesidir.

İş yaşam dengesi bireyin meslek ve özel hayatına aynı ölçüde öncelik vermesidir. İş yaşam dengesi hem iş hayatı dışında hem de özel hayatında gereklidir. İş yaşam dengesi kurulduğunda kişi daha az kaygılı daha fazla üretken olur. İnsanlar meslekleri kadar özel yaşamları için de yeterli vakte sahip olduklarında daha mutlu olurlar.

İnsanların hayata hazırlanmasında önemli bir rol üstlenen ve onlara rehber olan öğretmenlerin iş yaşam dengesini sağlayabilmesi hem özel hayatlarında hem de iş yaşamında daha verimli olmalarını sağlar. İş yaşam dengesi sağlanamadığında stres, verimsizlik, sorunlu davranışlar, kaygı ve tükenmişlik gibi olumsuzluklara sebep olabilir. Bu olumsuz davranışlar bireyin hem özel hayatını hem de iş yaşamını olumsuz yönde etkiler.

Erdem (2008)'e göre öğretmenlerin iş yaşam kalitesinin yüksek olmasının birçok olumlu sonucu vardır. Öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecinde paydaşlarıyla olumlu iletişim kurması, paydaşları tarafından kendisine değer verildiğini hissetmesi kendini okula ait hissetmesi, görev bilinçlerinin yüksek olması, karşılaştıkları sorunlara çözüm bulması, daha verimli olması bu olumlu sonuçlardandır.

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin sabır seviyeleri ile iş yaşam kalitesi arasında ilişki var mıdır yok mudur sorusunun cevabını aramaktır. Öğretmenlerin sabır düzeylerinin yüksek olması iş yaşam kalitesini de artıracaktır. Öğretmenlerin sabır düzeyleri ve iş yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin önemi bilinirse bu öğretmenlerin iş yaşam dengesinin korunması konusunda kişisel eğitimler verilebilir, iş yaşamında düzenlemeler yapılabilir.

Araştırma sonuçları eğitim çalışanlarının sabır düzeyleri ve iş yaşam kalitesi arasındaki ilişki konusunda önemli bilgiler ve geri bildirim sağlayacaktır. Yapılan çalışmanın konu hakkında önemli bilgiler vermesi ve var olan olumlu veya olumsuz

durumlar hakkında tespit yapabilme imkanı sunması ve alan yazına bu konuda katkılar sağlaması beklenmektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi öğretmenlerin sabır düzeyi ile iş yaşam kalitesi arasındaki ilişki nedir? şeklinde ifade edilmiştir.

1.1.2. Alt Problemler

Yukarıda belirtilen probleme yanıt bulmak için aşağıdaki alt problemler sıralanmıştır.

1) Öğretmenlerin sabır (alt boyutları) ile iş yaşam kalitesi (alt boyutları) algı düzeyleri nedir?

2) öğretmenlerin sabır düzeyi (alt boyutları) ve iş yaşam kalitesi (alt boyutları) algıları kişisel (kıdemi, cinsiyeti, eğitim düzeyi, yaşı, medeni durumu, branşı) değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

3) Öğretmenlerin sabır düzeyleri(alt boyutları) ile iş yaşam kalitesi algıları (alt boyutları) arasında anlamlı ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 2023-2024 Eğitim yılında Denizli ili resmi eğitim kurumlarında çalışan yapan öğretmenlerin sabır düzeyi ile iş yaşam kalitesi arasındaki ilişkiye ait görüşlerinin belirlenmesidir. Amaç öğretmenlerin sabır düzeylerinin iş yaşam kalitesini hangi oranda etkilediğini ortaya koymak, öğretmenlerin sabır düzeylerini ve iş yaşam kalitelerini artırmak için yapılması gerekenler konusunda önerilerde bulunmaktır.

Özdoğan (2006)'a göre sabır kişinin başına gelen olumsuz durumu önce kabul etmesi, sonra olumsuz durumun çözümü için emek sarf etmesi ve çözüm için sarf ettiği emeğin sonucunu beklemesidir.. Sabır, bireyin karşı karşıya kaldığı sorunlarla baş edebilmesine yardımcı olacak önemli bir erdemdir..

Arslan (2018)' göre "İnsan maddi gereksinimleri olan bir varlıktır ve yaşamını devam ettirebilmesi için bu gereksinimlerin karşılanması zorunludur. İnsanın maddi ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için çalışması gerekmektedir. Çalışma insanların maddi ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamalı ve insan hayatını kolaylaştırmalıdır. Çalışma bir amaç değil ihtiyaçların karşılanması için bir araç olmalı, insanın sosyal ve özel hayatını

olumsuz etkilememelidir. Bu istenmeyen bir çalışma hayatıdır ve iş yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle çalışanların hem iş ve özel hayatlarını dengelemeleri ve böylece iş yaşam kalitesini sağlayabilmeleri gerekmektedir. İş hayatı sürecinde öğretmenler yönetim, öğrenci ve veli başta olmak üzere birçok paydaşla iletişim halindedir. İletişim sırasında bazı sorunlarla karşılaşılmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin sabır gerektiren mesleklerin başında geldiğini düşünürsek öğretmenlerin sabır düzeylerinin iş yaşam kalitesini de etkileyeceği düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın planlama ve uygulanmasında aşağıdaki sayıtlardan hareket edilecektir.

1. 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında Denizli İli'nde resmi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler araştırmaya dahil edilmiş ve seçilen örneklem evreni temsil etmiştir.

2. Araştırmaya katılan öğretmenler herhangi bir zorlama olmadan ve samimiyetle ölçüm araçlarına cevap vermektedir.

3. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, Denizli ilinde resmi ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sabır düzeyleri ile iş yaşam dengesi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

4. Araştırma konusunda kullanılan ölçme araçları araştırmanın amacını ortaya çıkarabilecek nitelikte ve yeterliliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, Denizli İli'nde bulunan 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında resmi ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görüşleriyle sınırlı kalmıştır.

Veri toplama aracı olarak “Öğretmen Sabır Ölçeği” ve “İş Yaşam Kalitesi Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler ölçekler ile elde edilebilen verilerdir.

Araştırma, öğretmenlerin ölçme araçlarına verdikleri cevaplarla sınırlı kalmıştır.

1.6. Tanımlar

Araştırma ile ilgili tanımlar şu şekilde verilebilir:

Sabır: İnsanı zor durumda bırakan olumsuz olaylarla karşılaştığında dayanıklılık, direnç gösterme özelliğidir.

İş: Uğraşı, görev ve meslek olarak tanımlanmaktadır.

Yaşam: İş yaşamının dışında kalan insanların aile ve sosyal hayatını kapsamaktadır.

İş Yaşam Dengesi: Kişilerin meslek hayatı ve meslek dışı hayatı arasında istikrar sağlamasıdır.

Öğretmen: Denizli ilinde resmi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Sabır kavramı

Doğan (2014)'a göre Sabır Arapça bir kelimedir ve “sabera” kökünden gelmektedir. Sabır Arapçada lüzumlu durumlarda iradesine hakim olmak, kendini tutmak, nefsi hapsedmek, dayanıklı olmak anlamına gelmektedir.

(Türk Dil Kurumuna [TDK] göre “Acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi ve dayanç olarak tanımlanan sabır, olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme” anlamında da kullanılmaktadır (TDK, 2019).

Özdoğan (2006)' a göre sabır aktif ve pasif olarak ikiye ayrılır. Pasif sabır tahammül etme durumudur. Aktif sabır ise güçlükleri kabullendikten sonra direnme durumudur.

Türkgeldi (2019)' ye göre sabır iki boyutta incelenebilir. Birinci boyut egonun baskısına karşı koymak, direnmek, ikinci azim göstermek, olumlu alışkanlık kazanmaktır. İnsanlar öfkelenediklerinde, can sıkıntısı yaşadıklarında sabırlı davranış sayesinde ani tepkiler vermekten kaçınırlar.

Özdoğan (2006)'a göre insanlar sıklıkla sabır ve tahammül kelimesini eş anlamlı olarak kullanmaktadır. Fakat aralarında hem anlamsal hem de psikolojik işleyiş bakımından fark olduğunu ifade etmektedir. Sabır yaşanan sorunu kabullenip sonra çözüm yolları aramak ve doğru hareketi gerçekleştirmek ve sonucu beklemektir. Tahammül ise duyguların bastırılması demektir. Tahammül eyleminde duygular bastırıldığı için beklenmedik zamanlarda duygusal bir patlamaya sebep olabileceğini belirtmektedir. Bu durumun da bireyin yaşamında olumsuzluklara ve depresif ruh haline sebep olabileceğini belirtmiştir. Bu anlamda “sabır acıdır meyvesi tatlıdır” atasözümüz önemlidir. Sabır insanı olgunlaştıran, geliştiren, çözüm odaklı olmayı sağlayan bir durumdur. Sabır sayesinde insan zorluklar karşısında bilinçli tercihlerde bulunma, özdenetim sahibi olma, duygularına hakim olma gibi insan hayatı açısından önemli erdemler kazanır. Sabır insanların hayatlarında görmek istedikleri olumlu sonuçlara ulaşmalarına katkı sağlar.

Sabır kavramı kişilerin her alanda sahip olması gereken bir erdemdir. Bireyler günlük yaşamlarında olduğu kadar iş yaşamlarında da sabırlı olmalıdır. Bir birey meslek

hayatında olumsuzluklarla karşılaşabilir. Önemli olan bu olumsuzluklar karşısında karamsar olmamak, sorunların çözümü için elinden geleni yapmaktır. Önemli olan bu sorunlar karşısında çaresizliğe kapılmamak, kendini kontrol edebilmek, sorunların çözümü için elinden geleni çabayı göstermektir.. Sabır bireylerin yaşamlarında görmek istedikleri sonuçlara ulaşmalarına katkı sağlar. Bu anlamda “sabır acıdır meyvesi tatlıdır” atasözümüz önemlidir. Sabırsızlık bireylerin hem özel hayatını hem de sosyal ve iş hayatını olumsuz yönde etkiler. Modern dünyanın hızına uyarak insanlar hemen her şeyin olmasını ister sabırsızlık gösterir. Beklenti gerçekleşmeyince insan yılgınlığa düşmektedir. Sabır gecikmeler yaşansa dahi sorunların daha kolay ve sağlıklı bir şekilde çözülmesini sağlar.

2.1.1.1. Sabır ve davranış. Smythe (1999)’a göre sabır; acı üzüntü veren olaylar karşısında kendine hakim olma, doğru davranış gösterme yeteneğidir. Önce duygu hissedilir, acele edilmez ve doğru davranış sergilenir. Bireyler geçmiş olaylarla ilgili olumlu algılara sahip ise gecikmeye verdikleri davranışsal tepkileri de daha olumlu olur.

2.1.1.2. Sabır ve öğretmenlik. İş hayatı boyunca çeşitli paydaşlarla iletişim gerektiren birçok meslek gibi öğretmenlik mesleği de sabırlı olmayı gerektirmektedir (Banks ve Thomson, 1995; Binbaşıoğlu, 1994) Öğretmenler mesleklerini yaparken sadece öğrencileriyle değil eğitimin bütün paydaşlarıyla irtibat halinde olmak zorundadırlar. Bu irtibat sürecinde paydaşlarıyla iletişimlerinde zaman zaman beklenmedik ve istenmedik durumlarla karşılaşabilirler. Önemli olan istenmeyen bu durumlar karşısında sabırlı ve hoşgörülü olabilmektir.

2.1.2.İş Yaşam Kalitesi

Huzzard (2003)’a göre İş yaşam kalitesi kavramını Fransızlar “çalışma koşullarının iyileştirilmesi”, Almanlar “işin insancılaştırılması”, Doğu Avrupalılar ise “çalışanın korunması” ifadeleri ile özdeşleştirmektedirler. Bazı araştırmacılar çalışmalarında iş yaşam kalitesinin iş performansı ile ilişkisini incelerken, bazı çalışmalarda ise fiziksel ve ruhsal iyilik hali ile ilişkisi, iş hayatı ve topluma yabancılaşmaya olan etkisi ve işgörenlerin gelişimine olan katkısı açısından incelemiştirler. Örgütlerin verimlilik seviyelerini artıran öğelerden birisi de örgüt çalışanlarıdır. İş yaşam kalitesi yüksek olan örgütlerde çalışanların işe bağlılıkları ve verimlilikleri de artmaktadır. .

Yüçetürk (2005)’e göre iş yaşam kalitesi, çalışanları ruhsal ve edensel açıdan rahatlatmayı amaçlayan, çalışanlara daha iyi çalışma koşullarının sağlanmasını amaç edinen yönetim modelidir.

Memiş (2015)'e göre iş yaşam kalitesi sanayi devriminden sonra gündem olan bir konudur.

Jayakumar ve Kalaiselvi (2012)'e göre Sanayi devrimiyle birlikte insana bakış açısı değişmiş, insan önemsizleştirilmiş bu durum da çalışanlarda işe karşı bıkmışlık, işten kaçma, yapılan işten doyum almamak vb. çözülmesi gereken problemler ortaya çıkmıştır.

Özdemir (2020)'e göre bu dönemde çalışanların iş yükü artmıştır. En düşük maliyet ile en fazla üretimin yapılması ve en yüksek karın elde edilebilmesi temel hedef olarak görülmüş.

Afşar (2011)'a göre çalışanların işlerine yabancılaşması, adaletsiz ücret, yapılan işten tatmin olmama, iş yerindeki kötü şartlar biçimindeki pek çok sorun tartışılmaya başlanmış ve çözüm için çalışanlara odaklanılması gerektiği fark edilmiştir. Çalışanların özel hayatlarına vakit ayırabilmesi ve iş yerlerindeki koşulların iyileştirilmesi, ücrette adaletli olunması halinde insanların iş yaşam kalitesinin artacağı fark edilmiştir.

2.1.2.1 İş Yaşam Kalitesinin Amaçları. Genel olarak İYK uygulamalarının amacı; çalışan tatmininin artırılması, çalışanların öğrenme güdülerinin harekete geçirilmesi ve değişimlere en iyi şekilde uyum sağlama şeklinde özetlenebilmektedir (Kaymaz, www.isguccdergi.org, Erişim Tarihi: 23.02.2008).

İş yaşamında kalite anlayışının temel amacı, örgütün ekonomik büyümesinin sağlanmasıyla birlikte insanlar için de mükemmel olan çalışma koşullarını geliştirmektir.

2.1.2.2. İş Yaşam Kalitesine Etki Eden Koşullar. Alan yazın taramaları sonucunda, örgütte iş yaşamının niteliği ile ilişkili olduğu kabul edilen aşağıdaki boyutların ele alındığı görülmüştür.

İş Yaşamı Stresi: Balcı (2000)'ya göre iş ortamlarının strese elverişli olması nedeniyle çalışanlar iş hayatında birçok olumsuzlukla karşılaşmaktadır. İşyerinde aşırı gürültü, ışık, sıcaklık, çok fazla ya da çok az sorumluluk, çok az veya çok fazla iş isteme, çok fazla ya da çok az denetim çalışanlarda strese sebep olabilmektedir. Aşırı stres çalışanlarda sinir bozukluğuna, performans düşüklüğü ile çalışanın örgütte psikolojik ve fiziksel olarak geri çekilmesine neden olabilmektedir.

İşe Bağlılık: Çağdaş insan, toplumsal yaşama ve özellikle de iş yaşamına bugün giderek daha çok kişilik katmak istemektedir. İşin insani yönü daha da önemli hale gelmektedir. İşin insani yönünün önemli hale gelmesi ile bireyin insanlık özellikleri başta

duyguları olmak üzere işte daha da dikkate alınmaktadır. Bu yüzden çağdaş insan, teknolojik yönü gelişmiş ve parasal sorunları çözülmüş olarak iş çevrelerine, iş ve örgütün desenlenmesine güçlü katılım istemektedir. Bu konudaki bulgular, çağdaş bireyin paradan çok özerklik, kişisel seçim ve özgürlük isteğini ortaya koymaktadır (Balcı 2000). Lodahl ve Kejner' e göre işe bağlılık, çalışanın gözünde işin önemi ve iyiliği hakkındaki değerlerin içselleştirilmesi ve bireyin kimliğini işe bağımlı kılan, işe dönük tutum ile eğilimler olarak tanımlanmaktadır.

Verimlilik. (Uysal (2004)'a göre kuruluşların verimliliğinin artması, sadece modern teknolojiden yararlanmasına değil, örgütün yönetim anlayışına da bağlıdır. Bu yönetim modeli hem kuruluşun hem de çalışanların niteliğini artıracak, insan odaklı, çalışanların güçlü yanını ortaya çıkaran, örgüt üyelerini ortak bir payda da buluşturan bir çağdaş bir yönetim modeli olmalıdır.

Örgütsel Adalet: Greenberg (1996)'e göre örgütsel adalet çalışanların iş ortamındaki eşitlik ve eşitsizlik algılarıyla ilgili olabilir. Çalışanlar kazanımlarını başka örgütte aynı işi yapan çalışanlarla karşılaştırır bu karşılaştırma sonucunda yönetici ve işle ilgili tutumlar geliştirebilir. Bu tutumları çalışanların iş yaşamlarının niteliğini de etkileyebilir.

Köse, Kartal, Kayalı (2003)'ya örgütsel adalet çalışanların örgütteki kuralları, kuralların uygulanış biçimini, çalışanlar arasındaki iletişimi nasıl algıladıklarıyla ilgilidir. Bu algılama sonucu çalışan örgüt içerisinde üç çeşit davranış sergileyebilir.

Bunlardan birincisi, dağıtım adaletsizliği sonucu ortaya çıkan “sonuçlara yönelik tepkiler”, ikincisi işlem adaletsizliği sonucu ortaya çıkan ve “bütün örgütü karşısına alan tepkiler” ve üçüncüsü çalışanlar arası adaletsizlikten kaynaklanan” işverene yönelik tepkilerdir”. Bu tepkiler bir araya geldiğinde çalışanlarda işverene karşı agresif tavırlara da yol açabilir.

İş yerindeki adil ücret dağılımı, adil ceza ve ödül politikaları çalışmanı örgüte daha çok bağlar. Gönüllü bağlılık ise verimi artırır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Alan yazın incelemesinde, iş yaşam kalitesi ve sabır düzeyi ile ilgili araştırmalara rastlanmaktadır.

K Çelik, E Tabancalı (2012) tarafından yapılan “Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İş/Çalışma Yaşam Kalitesi” isimli çalışma İstanbul’da resmi özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerle yapılmıştır. Öğretmenler ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapmakta olan 481 öğretmenin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma neticesinde, öğretmenlerde yüksek seviyede mesleki tatmin, düşük seviyede tükenmişlik ve eş duyum yorgunluğu belirlenmiştir.

G Korkmaz, F Sadık (2011) tarafından yapılan “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Yaşam Kalitesini Algılama Düzeylerinin İncelenmesi” isimli çalışmada araştırmaya 414 öğretmenin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma tamamlandığında; öğretmenlerin genel olarak okullarının yaşam kalitesini orta düzeyin biraz üzerinde olumlu algıladığı, belirlenmiştir.

Yener Akman, Gülşah İmamoğlu Akman (2017) tarafından yapılan “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Yaşam Kalitesi Algısının İşle Bütünleşmeleri Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmada Çalışma grubu Ankara’nın Altındağ ilçesinde çalışmakta olan 262 öğretmenden oluşmuştur. Çalışmada öğretmenlerin iş yaşam kalitesi algısının orta seviyede ve işle bütünleşme algılarının da yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Türkgeldi (2019) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Sahip Olduğu Değerler Manevi İyi Oluş ve Sabır Arasındaki Yordayıcı İlişkiler” isimli çalışmada 19-26 yaş arasındaki 571 öğretmen adayının katılımı ile yapılmıştır. Katılımcılarla yapılan araştırma sonuçlarına göre, sabır özellikleri arttıkça manevi iyi oluş seviyesinin de artacağı sonucuna varılmıştır.

Uluşınar (2023) tarafından yapılan “Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İş Yaşam Kalitesi İle Sabır Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışma, 130 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların sabır düzeyleri algılarının genelinde çok yüksek düzeyde olduğu görülmektedir ve işi kontrol edebilme orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak ortalamaya bakıldığında kadın öğretmenlerin iş yaşam kalitesi algısının, erkek öğretmenlerin iş yaşam kalitesi algısına göre daha yüksek seviyede olduğu sonucuna varılmıştır.

Erdem, (2010) tarafından yapılan “Öğretmen Algılarına Göre Liselerde İş Yaşamı Kalitesi ve Örgütsel Bağlılıkla İlişkisi” isimli makalenin amacı öğretmenlerin iş yaşam kalitesi algılarının örgütsel bağlılık algılarını yordama derecesinin belirlenmesidir. Araştırmanın örneklemini lisede çalışan (17 ilde) 801 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmada iş yaşamı kalitesinin alt boyutlarıyla örgütsel bağlılığın uyum boyutu arasında negatif ilişki görülürken, özdeşleşme ve içselleştirme boyutları arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan, (2014) tarafından yapılan “Dindarlık Sabır ve Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkiler” adlı doktora tezinde örneklem 1007 kişiden oluşmaktadır. Araştırmaya göre psikolojik iyi oluş üzerinde dindarlık ve sabır değişkeninin anlamlı bir yordayıcı olduğu, içsel dinî motivasyon değişkeninin ise anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir. Ulaşılan bilgiler sonucunda psikolojik iyi oluş puanı ile sabır puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğu ve kişilerin sabır düzeyleri arttıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinde de artış olacağı söylenebilir. Bu durumda “Sabır ve psikolojik iyi olma arasında pozitif ilişki vardır.” şeklindeki hipotezin desteklendiği sonucuna varılmıştır.

Kaşık,(2022) tarafından yapılan “Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin İş Yaşam Kalitesine İlişkin Algıları” adlı 223 yönetici ve öğretmenin katılımı ile yapılan çalışmada yöneticileri ve öğretmenlerin iş yaşam kalitelerini yüksek seviyede gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modelinde ve nicel bir çalışmadır. İlişkisel tarama modelleri, tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Denizli ilinde kamu eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. 2023-2024 eğitim öğretim yılında Denizli Merkezefendi, Pamukkale ve Sarayköy ilçelerinde görev yapan 7921 öğretmen arasından “tesadüfi örnekleme” metoduyla seçilen 216 öğretmene ulaşılarak veriler toplanmıştır. Ancak aykırı ve uç değerler incelenmiş ve toplanan anketlerin içinde aykırı-uç değer olan veriler çıkarılarak araştırmaya dahil edilmemiştir. Buna göre toplanan verilerden 1 anketin analizlere dahil edilmemesine karar verilmiştir. Araştırmaya katılanların özellikleri aşağıda yer alan tablo 3.1’de yer almaktadır .

Tablo 3.1. *Katılımcıların Kişisel Özellikleri*

Değişken	Düzye	f	%
Yaş	20-30 yaş	50	%23,3
	31-40 yaş	87	%40,5
	41yaş ve üstü	78	%36,3
Cinsiyet	Kadın	132	%61,4
	Erkek	83	%38,6
Medeni Durum	Bekar	62	%28,8
	Evli	153	%71,2
Branş	Sınıf ve okul öncesi	72	%33,5
	Sosyal branşlar	69	%32,1
	Fen bilimleri	74	%34,5
Eğitim Düzeyi	Lisans	177	%82,3
	Yüksek lisans	38	%17,7
	1-5 yıl	39	%18,1
	6-10 yıl	59	%27,4
Kıdem Yılı	11-20 yıl	62	%28,8
	21yıl ve üstü	55	%25,6
	Toplam	215	100,0

Tablo 3.1. incelendiğinde, çalışmaya katılan öğretmenlerin 132’sinin kadın (%61,4), 86’sının (%38,6) erkek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin yaş dağılımları incelendiğinde 87’sinin (%40,5) 31-40 yaş aralığında, 50’sinin (%23,3) 20- 30 yaş arasında olduğu ve 78’inin (%36,3) 41 yaş ve üstü olduğu tespit edildi. Öğretmenlerin 153’ünün (%71,2) evli olduğu, 62’sinin (%28,89) bekar olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin

branşları incelendiğinde 72'sinin (%33,5) sınıf ve okul öncesi öğretmeni olduğu, 69'unun (%32,1) sosyal branş öğretmeni olduğu, 74'ünün (%34,5) fen bilimleri öğretmeni olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin 177'sinin (%82,3) lisans mezunu, 38'inin (%17,7) yüksek lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kıdem yılları incelendiğinde ise 39'unun (%18,1) 1-5 yıl, 59'unun (%27,4) 6-10 yıl, 62'sinin (%28,8) 11-20 yıl, 55'inin (%25,6) 21 yıl ve üstü kıdem yılı olduğu belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı; üç bölümden oluşmuştur. Anketin birinci bölümünde öğretmenlerin genel bilgilerinin yer aldığı (a) Cinsiyet, b) Yaş, c) Medeni durum, d) Branş, e) Eğitim düzeyi, f) Kıdem, g) Görev yaptığı ilçe olmak üzere 7 soru vardır.

İkinci bölümde “Öğretmen Sabır Ölçeği” ve üçüncü bölümde “İş Yaşam Kalitesi Ölçeği” kullanılmıştır.

“ Öğretmen Sabır Ölçeği” Meriç ve Erdem(2022) tarafından geliştirilmiştir. “Öğretmen Sabır Ölçeği” öğretmenlerin verilen ifadelere katılma derecelerini gösteren beşli Likert derecelendirme şeklinde hazırlanmıştır. Ölçekte puanlar “Hiçbir zaman (1)”, “Nadiren (2)”, “Bazen (3)”, “Çoğu zaman (4)” ve “Her zaman (5)” arasında değişen seçeneklerden oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, yüksek düzeyde sabrı göstermektedir. Ölçekte iki alt boyut vardır. “Öğretim” ve “etkileşim”dir.

Üçüncü bölümde öğretmenlerin iş yaşam kalitesi seviyesini ortaya koymak için “İş Yaşam Kalitesi Ölçeği” kullanılmıştır. İş yaşam kalitesi ölçeğini Edwards, Van Laarve Easton (2007) geliştirmiştir. İş yaşam kalitesi ölçeği Üstüner ve Akar (2017) tarafından Türkçeye uygun hale getirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipi “Katılmıyorum (1)”, “Az katılıyorum (2)” “Orta düzeyde katılıyorum (3)”, “Çoğunlukla katılıyorum (4)”, “Tamamen katılıyorum (5)” puanlamaya sahiptir. Ölçekte 6 alt boyut vardır. Alt boyut şunlardır; iş ve kariyer memnuniyeti, işi kontrol edebilme, genel iyi olma hali, çalışma koşulları, iş yaşamında stres ve aile-iş yaşamı dengesi olmak üzere 6 alt boyut vardır..

Aynı zamanda araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik parametreleri de önemli görülmektedir. Bu durumu ortaya koymak ve yapılan ölçümün güvenilirliğini açıklamak için yapılan analizlere ilişkin sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 3.2'te gösterilmiştir.

Tablo 3. 2. *Araştırmada Kullanılan Ölçüm Araçlarına İlişkin Güvenirlik Analizi Sonuçları*

	<i>Alfa değeri</i>
Öğretim	0,846
Etkileşim	0,810
Öğretmen Sabır Ölçeği	0,863
İş Kariyer Memnuniyeti	0,808
Genel İyi Olma	0,841
İşi Kontrol Edebilme	0,833
Çalışma Koşulları	0,889
İş Yaşamında Stres	0,776
Aile İş Yaşamı Dengesi	0,771
İş Yaşam Kalitesi	0,936

Tablo 3.2.'e göre çalışmada yer verilen ölçeklerin güvenilirlik analizi sonuçlarına yer almıştır. Cronbach Alfa değerlerinin 0,60'tan yüksek olması, araştırmada yer verilen ölçeklerin güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen veriler incelendiğinde, araştırmada yer verilen ölçeklerin iç tutarlılıklarının iyi olduğu ifade edilebilir. Bunun yanında öğretmen sabır ölçeği için alfa değeri 0,863 olarak hesaplanırken; iş yaşam kalitesi için alfa değeri 0,936 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin alfa değerleri ise 0,771-0,846 arasında hesaplanmıştır. Bu sonuçlar ölçeğin ölçüm verilerinin araştırmamıza hizmet eder boyutta olduğunu açıklamaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışma sonunda ulaşılan veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, min-maks değerleri, ortalama ve standart sapma) kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla "Güvenilirlik Analizi" yapılmıştır.

Kullanılan verilerin normal dağılıma uygunluğu basıklık çarpıklık değerleri ile test edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçme aracına ilişkin basıklık-çarpıklık değerleri aşağıda yer alan Tablo 3.3'de gösterilmiştir.

Normal dağılıma sahip olan niceliksel verilerin karşılaştırılması için iki grup karşılaştırılması için bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla grup karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi, fark yaratan grubu tespit etmek için Bonferroni testi kullanılmıştır. Sürekli değişkenler arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiş ve bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi için lineer regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 3.3. *İş Yaşam Kalitesi ile Sabır Düzeyleri Arasındaki İlişki Düzeylerine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri*

	<i>Basıklık</i>	<i>Çarpıklık</i>	<i>Durum</i>
Öğretmen Sabır Ölçeği	0,011	-0,277	Normal
Öğretim	-0,015	-0,481	Normal
Etkileşim	0,662	-0,568	Normal
İş Kariyer Memnuniyeti	-0,094	-0,194	Normal
Genel İyi Olma	0,268	-0,593	Normal
İşi Kontrol Edebilme	-0,155	-0,458	Normal
Çalışma Koşulları	0,401	-0,720	Normal
İş Yaşamında Stres	-0,029	-0,830	Normal
Aile İş Yaşamı Dengesi	-0,185	-0,430	Normal
İş Yaşam Kalitesi	0,095	-0,436	Normal

Tablo 3.3’de araştırmada kullanılan ölçüm araçlarına dair puanların çarpıklık ve basıklık değerleri verilmiştir. Basıklık çarpıklık değerleri ölçüm araçlarına ait sonuçların normal dağılım gösterip göstermediğini vermektedir. Sonuçlar incelendiğinde tablodaki değerlerin +1 ile -1 arasında olduğu görülmektedir.” Kurtosis ve Skewness değerlerinin +1 ile -1 arasında olması normal dağılım olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk vd., 2012). “ Bu nedenle yapılan analizlerde parametrik testlerin kullanılmasının uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.00 - 1.80	Çok düşük
1.81 - 2.60	Düşük
2.61 - 3.40	Orta
3.41 - 4.20	Yüksek
4.21 – 5.00	Çok yüksek

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu araştırmanın veri elde etme ve veri analiz süreci sonrası ulaşılan veri sonuçlarından hareketle aşağıda yer verilen bulgular bölümü oluşturulmuştur.

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

4.1.2 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan gönüllü öğretmenlere uygulanan testlerden sabır testine ilişkin bulgular aşağıda verilen Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. *Öğretmenlerin Sabır Düzeylerine Ait Görüşleri*

Alt Boyutlar	Min	Mak	$\bar{X}$	ss	Düzye
Sabır Düzeyi Genel	2,82	5,00	4,24	0,45	Çok Yüksek
Öğretim	2,83	5,00	4,39	0,46	Çok Yüksek
Etkileşim	2,00	5,00	4,05	0,58	Yüksek

Tablo 4.1 incelendiğinde öğretmenlerin sabır düzeylerine ilişkin algılarının ortalaması alt boyutlar bakımından sırasıyla öğretim ($\bar{X} = 4,39 \pm 0,46$) ve etkileşim ($\bar{X} = 4,05 \pm 0,58$), şeklinde olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sabır düzeylerine ilişkin algıları genelinde ($\bar{X} = 4,24 \pm 0,45$) çok yüksek düzeyde olduğu incelenen tablodan anlaşılmaktadır.

Araştırmanın ikinci veri toplama aracı olan iş yaşam kalitesi araştırmanın katılımcılarına uygulanmış, aşağıda yer alan Tablo 4.2’de ulaşılan verilere yer verilmiştir.

Tablo 4.2. *Öğretmenlerin İş Yaşam Kalitesi Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler*

Alt Boyutlar	Min	Mak	$\bar{X}$	s	Düzye
İş ve Kariyer Memnuniyeti	1,83	5,00	3,70	0,70	Yüksek
Genel İyi Olma Hali	1,00	5,00	3,48	0,76	Yüksek
İşi Kontrol Edebilme	1,00	5,00	3,54	0,93	Yüksek

(devamı arkadadır)

Tablo 4.2. Öğretmenlerin İş Yaşam Kalitesi Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler (devamı)

Alt Boyutlar	Min	Mak	$\bar{X}$	s	Düzye
İş Yaşamında Stres	1,00	5,00	3,58	0,93	Yüksek
Çalışma Koşulları	1,00	5,00	3,77	1,07	Yüksek
Aile İçi Yaşam Kalitesi	1,33	5,00	3,62	0,89	Yüksek
İş yaşam kalitesi genel	1,61	5,00	3,60	0,67	Yüksek

Tablo 4.2. incelendiğinde öğretmenlerin iş yaşam kalitesi algılarının tümünde genel anlamda yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında test skor ortalaması alt boyutlar bakımından sırasıyla iş ve kariyer memnuniyeti ($\bar{X} = 3,70 \pm 0,70$), genel iyi olma hali ($\bar{X} = 3,48 \pm 0,76$), işi kontrol edebilme ($\bar{X} = 3,54 \pm 0,93$), iş yaşamında stres ($\bar{X} = 3,58 \pm 0,93$), çalışma koşulları ($\bar{X} = 3,77 \pm 1,07$), aile içi yaşam kalitesi ($\bar{X} = 3,62 \pm 0,89$) şeklindedir. Katılımcıların iş yaşam kalitesi algılarının genelinde ($\bar{X} = 3,60 \pm 0,67$) yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın katılımcılarının testlerden elde ettikleri skorlar yaş değişkenine göre incelenmiş ve aşağıda yer alan Tablo 4.3 ve 4.4'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin Yaşına Göre Sabır Puanların Karşılaştırılması

	Yaş	$\bar{X}$	s	F	p
Öğretim	20-30 yaş	4,43	0,49	0,303	0,739
	31-40 yaş	4,37	0,46		
	41 yaş üstü	4,39	0,43		
Etkileşim	20-30 yaş	3,96	0,66	0,656	0,520
	31-40 yaş	4,07	0,56		

(devamı arkadadır)

Tablo 4.3. Öğretmenlerin Yaşına Göre Sabır Puanlarının Karşılaştırılması (devamı)

Yaş		$\bar{X}$	s	F	p
	41 yaş üstü	4,07	0,55		
Öğretmen Sabır Ölçeği	20-30 yaş	4,22	0,51	0,051	0,951
	31-40 yaş	4,24	0,44		
	41 yaş üstü	4,25	0,42		

Tablo 4.3 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşına göre öğretmenlerin öğretim düzeyleri [$F=0,303$; $p>0,05$], etkileşim [$F=0,656$; $p>0,05$], sabır düzeyi genel [$F=0,051$; $p>0,05$], arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin yaşına göre öğretmenlerin sabır düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin Yaşına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması

Yaş		$\bar{X}$	s	F	p
İş Kariyer Memnuniyeti	20-30 yaş	3,71	0,73	0,035	0,966
	31-40 yaş	3,68	0,71		
	41 yaş üstü	3,71	0,67		
Genel İyi Olma	20-30 yaş	3,47	0,81	0,105	0,900
	31-40 yaş	3,46	0,72		
	41 yaş üstü	3,51	0,77		
İşi Kontrol Edebilme	20-30 yaş	3,34	0,89	1,653	0,194
	31-40 yaş	3,64	0,96		
	41 yaş üstü	3,56	0,91		
Çalışma Koşulları	20-30 yaş	3,59	0,91	0,021	0,979
	31-40 yaş	3,59	0,96		
	41 yaş üstü	3,56	0,91		
İş Yaşamında Stres	20-30 yaş	3,57	1,16	1,437	0,240

(devamı arkadadır)

Tablo 4.4. *Öğretmenlerin Yaşına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanların Karşılaştırılması (devamı)*

Yaş		$\bar{X}$	s	F	p
	31-40 yaş	3,78	1,14		
	41 yaş üstü	3,90	0,91		
Aile İş Yaşamı Dengesi	20-30 yaş	3,61	0,95	0,044	0,957
	31-40 yaş	3,61	0,87		
	41 yaş üstü	3,65	0,88		
İş Yaşam Kalitesi	20-30 yaş	3,56	0,69	0,155	0,856
	31-40 yaş	3,60	0,68		
	41 yaş üstü	3,62	0,65		

Tablo 4.4 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşına göre öğretmenlerin iş kariyer memnuniyeti düzeyleri [F=0,035; p>0,05], genel iyi olma [F=0,105; p>0,05], işi kontrol edebilme [F=0,1,653; p>0,05], çalışma koşulları düzeyleri [F=0,021; p>0,05], iş yaşamında stres [F=1,437; p>0,05], aile iş yaşam dengesi [F=0,044; p>0,05], iş yaşam kalitesi düzeyleri [F=0,155; p>0,05] arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin yaşına göre iş yaşam kalite düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Araştırmanın katılımcılarının testlerden elde ettikleri skorlar cinsiyet değişkenine göre incelenmiş ve aşağıda yer alan Tablo 4.5 ve 4.6'da gösterilmiştir.

Tablo 4.5. *Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Sabır Puanların Karşılaştırılması*

	Cinsiyet	$\bar{X}$	s	t	p
Öğretim	Kadın	4,41	0,46	0,800	0,425
	Erkek	4,36	0,46		
Etkileşim	Kadın	4,03	0,59	-0,370	0,711
	Erkek	4,07	0,57		
Öğretmen Sabır Ölçeği	Kadın	4,24	0,47	0,228	0,820
	Erkek	4,23	0,42		

Tablo 4.5 incelendiğinde, öğretmenlerin cinsiyetine göre öğretim düzeyleri [t=0,800; p>0,05], etkileşim [t=-0,370; p>0,05], sabır düzeyi genel [t=0,228; p>0,05]puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin cinsiyetine göre öğretmenlerin sabır düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 4.6. *Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması*

	Cinsiyet	$\bar{X}$	s	t	p
İş kariyer memnuniyeti	Kadın	3,68	0,72	-0,324	0,746
	Erkek	3,71	0,66		
Genel iyi olma	Kadın	3,43	0,79	-1,209	0,228
	Erkek	3,56	0,70		
İşi kontrol edebilme	Kadın	3,48	0,98	-1,213	0,226
	Erkek	3,63	0,82		
Çalışma koşulları	Kadın	3,54	0,96	-0,919	0,359
	Erkek	3,65	0,87		
İş yaşamında stres	Kadın	3,69	1,07	-1,368	0,173
	Erkek	3,90	1,07		
Aile iş yaşamı dengesi	Kadın	3,64	0,90	0,304	0,761
	Erkek	3,60	0,87		
İş yaşam kalitesi	Kadın	3,57	0,71	-0,968	0,334
	Erkek	3,66	0,60		

Tablo 4.6. incelendiğinde, öğretmenlerin cinsiyetine göre iş kariyer memnuniyeti düzeyleri [t=-0,324; p>0,05], genel iyi olma [t=-1,209; p>0,05], işi kontrol edebilme [t=1,213; p>0,05], çalışma koşulları düzeyleri [t=-0,919; p>0,05], iş yaşamında stres [t=-1,368; p>0,05], aile iş yaşam dengesi [t=0,304; p>0,05], iş yaşam kalitesi düzeyleri [t=-0,968; p>0,05] arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin cinsiyetine göre iş yaşam kalite düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Araştırmanın katılımcılarının testlerden elde ettikleri skorlar medeni değişkenine göre incelenmiş ve aşağıda yer alan Tablo 4.7 ve 4.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7. *Öğretmenlerin Medeni Durumuna Göre Sabır Puanlarının Karşılaştırılması*

Medeni Durum		$\bar{X}$	s	t	p
Öğretim	Bekar	4,38	0,52	-0,339	0,735
	Evli	4,40	0,43		
Etkileşim	Bekar	4,05	0,64	-0,022	0,983
	Evli	4,05	0,56		
Öğretmen Sabır Ölçeği	Bekar	4,23	0,51	-0,202	0,840
	Evli	4,24	0,42		

Tablo 4.7 incelendiğinde, öğretmenlerin medeni durumuna göre öğretmenlerin öğretim düzeyleri [$t=0,339$; $p>0,05$], etkileşim [$t=-0,022$; $p>0,05$], sabır düzeyi genel [$t=-0,202$; $p>0,05$], arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin medeni durumuna göre öğretmenlerin sabır düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 4.8. *Öğretmenlerin Medeni Durumuna Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması*

Medeni Durum		$\bar{X}$	s	t	p
İş Kariyer Memnuniyeti	Bekar	3,69	0,72	-0,060	0,952
	Evli	3,70	0,69		
Genel İyi Olma	Bekar	3,45	0,71	-0,285	0,776
	Evli	3,49	0,78		
İşi Kontrol Edebilme	Bekar	3,44	0,81	-1,033	0,303
	Evli	3,58	0,97		

(devamı arkadadır)

Tablo 4.8. *Öğretmenlerin Medeni Durumuna Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması (devamı)*

	Medeni Durum	$\bar{X}$	s	t	p
Çalışma Koşulları	Bekar	3,55	0,84	-0,278	0,781
	Evli	3,59	0,96		
İş Yaşamında Stres	Bekar	3,77	1,04	-0,052	0,959
	Evli	3,77	1,08		
Aile İş Yaşamı Dengesi	Bekar	3,62	0,81	0,020	0,984
	Evli	3,62	0,92		
İş yaşam kalitesi	Bekar	3,58	0,61	-0,341	0,733
	Evli	3,61	0,69		

Tablo 4.8 incelendiğinde, öğretmenlerin medeni durumuna göre öğretmenlerin iş kariyer memnuniyeti düzeyleri [$t=-0,060$; $p>0,05$], genel iyi olma [$t=-0,285$; $p>0,05$], işi kontrol edebilme [$t=-,033$; $p>0,05$], çalışma koşulları düzeyleri [$t=-1,278$; $p>0,05$], iş yaşamında stres [$t=-0,052$; $p>0,05$], aile iş yaşam dengesi [$t=0,020$; $p>0,05$], iş yaşam kalitesi düzeyleri [$t=-0,341$; $p>0,05$] arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin medeni durumuna göre iş yaşam kalite düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Araştırmanın katılımcılarının testlerden elde ettikleri skorlar eğitim durumu değişkenine göre incelenmiş ve aşağıda yer alan Tablo 4.9 ve 4.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.9. *Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Sabır Puanlarının Karşılaştırılması*

Eğitim Düzeyi		$\bar{X}$	s	t	p
Öğretim	Lisans	4,42	0,46	1,736	0,084
	Yüksek lisans	4,28	0,42		
Etkileşim	Lisans	4,03	0,60	-0,809	0,419
	Yüksek lisans	4,12	0,49		
Öğretmen Sabır Ölçeği	Lisans	4,24	0,46	0,488	0,626
	Yüksek lisans	4,20	0,37		

Tablo 4.9 incelendiğinde, öğretmenlerin eğitim durumuna göre öğretmenlerin öğretim düzeyleri [$t=1,736$; $p>0,05$], etkileşim [$t=-0,809$; $p>0,05$], sabır düzeyi genel [$t=0,488$; $p>0,05$], arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin eğitim durumuna göre öğretmenlerin sabır düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 4.10. *Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması*

Eğitim Düzeyi		$\bar{X}$	s	t	p
İş Kariyer Memnuniyeti	Lisans	3,67	0,70	-1,044	0,298
	Yüksek lisans	3,80	0,71		
Genel İyi Olma	Lisans	3,45	0,77	-1,067	0,287
	Yüksek lisans	3,60	0,70		
İşi Kontrol Edebilme	Lisans	3,50	0,94	-1,397	0,164
	Yüksek lisans	3,73	0,82		
Çalışma koşulları	Lisans	3,56	0,93	-0,560	0,576
	Yüksek lisans	3,66	0,94		
İş Yaşamında Stres	Lisans	3,71	1,11	-2,047	0,045*
	Yüksek lisans	4,04	0,83		
Aile İş Yaşamı Dengesi	Lisans	3,61	0,88	-0,343	0,732
	Yüksek lisans	3,67	0,92		
İş Yaşam Kalitesi	Lisans	3,57	0,67	-1,252	0,212
	Yüksek lisans	3,72	0,65		

* $p<0,05$

Tablo 4.10 incelendiğinde, öğretmenlerin eğitim durumuna göre öğretmenlerin iş kariyer memnuniyeti düzeyleri [$t=-1,044$; $p>0,05$], genel iyi olma [$t=-1,067$; $p>0,05$], işi kontrol edebilme [$t=-1,397$; $p>0,05$], çalışma koşulları düzeyleri [$t=-0,560$; $p>0,05$], aile iş yaşam dengesi [$t=-0,343$; $p>0,05$], iş yaşam kalitesi düzeyleri [$t=-1,252$; $p>0,05$] arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin eğitim durumuna göre iş yaşam

kalite düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Ancak İş yaşamında stres boyutu puanlarının öğretmenlerin eğitim özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. [$t=-2,047$; $p<0,05$]. Yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin iş yaşamındaki stres puanlarının lisans mezunu olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer bir ifade ile iş yaşamında stresin yüksek lisans mezunu olan öğretmenler için lisans mezunu olan öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın katılımcılarının testlerden elde ettikleri skorlar kıdem değişkenine göre incelenmiş ve aşağıda yer alan Tablo 4.11 ve 4.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.11. *Öğretmenlerin Kıdem Yılına Göre Sabır Puanlarının Karşılaştırılması*

Kıdem yılı		$\bar{X}$	s	F	p
Öğretim	1-5 yıl	4,46	0,52	0,790	0,501
	6-10 yıl	4,36	0,47		
	11-20 yıl	4,35	0,48		
	21 yıl ve üstü	4,44	0,37		
Etkileşim	1-5 yıl	4,08	0,75	0,166	0,919
	6-10 yıl	4,01	0,55		
	11-20 yıl	4,04	0,55		
	21 yıl ve üstü	4,08	0,53		
Öğretmen Sabır Ölçeği	1-5 yıl	4,29	0,56	0,521	0,668
	6-10 yıl	4,20	0,46		
	11-20 yıl	4,21	0,41		
	21 yıl ve üstü	4,27	0,39		

Tablo 4.11 incelendiğinde, öğretmenlerin kıdem yılına göre öğretmenlerin öğretim düzeyleri [$F=0,790$; $p>0,05$], etkileşim [$F=0,166$; $p>0,05$], sabır düzeyi genel [$F=0,521$; $p>0,05$], arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin kıdem yılına göre öğretmenlerin sabır düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 4.12. Öğretmenlerin Kıdem Yılına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması

	Kıdem	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
İş Kariyer Memnuniyeti	1-5 yıl	3,68	0,79	0,486	0,692	
	6-10 yıl	3,61	0,70			
	11-20 yıl	3,72	0,72			
	21 yıl ve üstü	3,77	0,61			
Genel İyi Olma	1-5 yıl	3,53	0,79	0,796	0,497	
	6-10 yıl	3,35	0,68			
	11-20 yıl	3,53	0,78			
	21 yıl ve üstü	3,52	0,80			
İşi Kontrol Edebilme	1-5 yıl	3,31	0,97	1,706	0,167	
	6-10 yıl	3,48	0,91			
	11-20 yıl	3,72	0,90			
	21 yıl ve üstü	3,56	0,93			
Çalışma Koşulları	1-5 yıl	3,66	0,92	0,363	0,780	
	6-10 yıl	3,48	0,96			
	11-20 yıl	3,59	0,92			
	21 yıl ve üstü	3,62	0,92			
İş Yaşamında Stres	1-5 yıl (1)	3,32	1,21	4,072	0,008*	3>1
	6-10 yıl (2)	3,67	1,09			
	11-20 yıl (3)	3,98	1,02			
	21 yıl ve üstü (4)	3,96	0,89			
Aile İş Yaşamı Dengesi	1-5 yıl	3,56	0,96	0,448	0,719	
	6-10 yıl	3,62	0,88			
	11-20 yıl	3,73	0,85			
	21 yıl ve üstü	3,56	0,90			
İş Yaşam Kalitesi	1-5 yıl	3,54	0,70	0,776	0,509	

(devamı arkadadır)

Tablo 4.12. Öğretmenlerin Kıdem Yılına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması (devamı)

Kıdem	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
6-10 yıl	3,51	0,66			
11-20 yıl	3,68	0,66			
21 yıl ve üstü	3,65	0,67			
	3,60	0,67			

Tablo 4.12 incelendiğinde, öğretmenlerin kıdem yılına göre öğretmenlerin iş kariyer memnuniyeti düzeyleri [F=0,486; p>0,05], genel iyi olma [F=0,796; p>0,05], işi kontrol edebilme [F=1,706; p>0,05], çalışma koşulları düzeyleri [F=0,363; p>0,05], aile iş yaşam dengesi [F=0,448; p>0,05], iş yaşam kalitesi düzeyleri [F=0,776; p>0,05] arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin kıdem yılına göre iş yaşam kalite düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Ancak iş yaşamında stres puanlarının öğretmenlerin kıdem yılına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. [F=4,072; p<0,05] Farklılık gösteren grupları bulabilmek için yapılan çoklu karşılaştırma testine göre, kıdem yılı 11-20 yıl arasında olan öğretmenlerin kıdem yılı 1-5 yıl arasında olanlara göre daha yüksek stres düzeyi olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın katılımcılarının testlerden elde ettikleri skorlar branş değişkenine göre incelenmiş ve aşağıda yer alan Tablo 4.13 ve 4.14'te gösterilmiştir.

Tablo 4.13. Öğretmenlerin Branşına Göre Sabır Puanlarının Karşılaştırılması

Branş		$\bar{X}$	s	F	p
Öğretim	Sınıf Öğretmeni ve Okul Öncesi Öğretmen	4,47	0,47	1,583	0,208
	Sosyal Bilimler	4,38	0,44		
	Fen Bilimleri	4,34	0,46		
Etkileşim	Sınıf Öğretmeni ve Okul Öncesi Öğretmen	4,10	0,62	1,459	0,633
	Sosyal Bilimler	4,02	0,52		

(devamı arkadadır)

Tablo 4.13. *Öğretmenlerin Branşına Göre Sabır Puanlarının Karşılaştırılması (devamı)*

Branş		$\bar{X}$	s	F	p
Fen bilimleri		4,02	0,60		
Öğretmen Sabır Ölçeği	Sınıf Öğretmeni ve Okul Öncesi Öğretmen	4,30	0,48	1,204	0,302
	Sosyal Bilimler	4,22	0,39		
	Fen Bilimleri	4,19	0,46		

* $p < 0,05$

Tablo 4.13 incelendiğinde, öğretmenlerin branşına göre öğretmenlerin öğretim düzeyleri [$F=1,583$; $p > 0,05$], etkileşim [$F=1,459$; $p > 0,05$], sabır düzeyi genel [$F=1,204$; $p > 0,05$], arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin branşına göre öğretmenlerin sabır düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 4.14. *Öğretmenlerin Branşına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması*

Branş		$\bar{X}$	s	F	p	Fark
İş Kariyer Memnuniyeti	Sınıf Öğretmeni okul öncesi öğretmen (1)	3,76	0,74	0,943	0,391	
	Sosyal Bilimler (2)	3,72	0,66			
	Fen Bilimleri (3)	3,61	0,69			
Genel İyi Olma	Sınıf Öğretmeni okul öncesi öğretmen (1)	3,50	0,78	0,102	0,903	
	Sosyal Bilimler (2)	3,45	0,78			
	Fen Bilimleri (3)	3,48	0,72			
İş Kontrol Edebilme	Sınıf Öğretmeni okul öncesi öğretmen (1)	3,65	1,00	0,989	0,374	
	Sosyal Bilimler (2)	3,54	0,90			
	Fen bilimleri (3)	3,43	0,88			
Çalışma Koşulları	Sınıf Öğretmeni okul öncesi öğretmen (1)	3,55	1,01	0,676	0,510	
	Sosyal Bilimler (2)	3,69	0,85			
	Fen Bilimleri (3)	3,51	0,91			
İş Yaşamında Stres	Sınıf Öğretmeni okul öncesi öğretmen (1)	3,71	1,13	0,302	0,740	
	Sosyal Bilimler (2)	3,85	1,13			

(devamı arkadadır)

Tablo 4.14. Öğretmenlerin Branşına Göre İş Yaşam Kalitesi Puanlarının Karşılaştırılması (devamı)

	Branş	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
	Fen Bilimleri (3)	3,76	0,96			
Aile İş Yaşamı Dengesi	Sınıf Öğretmeni okul öncesi öğretmen (1)	3,48	0,95	3,817	0,024*	1<2
	Sosyal Bilimler (2)	3,86	0,81			
	Fen Bilimleri (3)	3,54	0,86			
İş Yaşam Kalitesi	Sınıf Öğretmeni okul öncesi öğretmen (1)	3,61	0,73	0,463	0,630	
	Sosyal Bilimler (2)	3,65	0,62			
	Fen Bilimleri (3)	3,54	0,65			

Tablo 4.14 incelendiğinde, öğretmenlerin branşına göre öğretmenlerin iş kariyer memnuniyeti düzeyleri [$F=0,943$; $p>0,05$], genel iyi olma [$F=0,102$; $p>0,05$], işi kontrol edebilme [$F=0,989$; $p>0,05$], çalışma koşulları düzeyleri [$F=0,676$; $p>0,05$], iş yaşamında stres [$F=0,302$; $p>0,05$], iş yaşam kalitesi düzeyleri [$F=0,463$; $p>0,05$] arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin branşına göre iş yaşam kalite düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Ancak aile iş yaşam dengesi [$F=3,817$; $p<0,05$] puanlarının öğretmenlerin branşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği ve sosyal bilimlerdeki öğretmenlerin puanlarının sınıf öğretmenlerine ve okul öncesi öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır..

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekler arasındaki ilişki incelenmiş ve aşağıda yer alan tablo 4.15'te bu durum gösterilmiştir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Öğretmenlerin sabır düzeyleri ile iş yaşam kalitesine ilişkin Pearson korelasyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4.15. Öğretmenlerin Sabır Düzeyleri ile İş Yaşam Kalitesi Algıları Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1)Öğretim	r	1									
	p										
2)Etkileşim	r	0,512**	1								
	p	0,000									
3)Öğretmen Sabır Ölçeği	r	0,862**	0,877**	1							
	p	0,000	0,000								
4)İş Kariyer memnuniyeti	r	0,468**	0,490**	0,551**	1						
	p	0,000	0,000	0,000							
5)Genel İyi Olma	r	0,323**	0,381**	0,405**	0,687**	1					
	p	0,000	0,000	0,000	0,000						
6)İşi Kontrol Edebilme	r	0,292**	0,405**	0,403**	0,736**	0,571**	1				
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000					
7)Çalışma Koşulları	r	0,351**	0,395**	0,430**	0,831**	0,666**	0,782**	1			
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000				
8)İş Yaşamında Stres	r	0,001	0,036	0,022	0,114	0,198**	0,200**	0,216**	1		
	p	0,990	0,600	0,751	0,096	0,003	0,003	0,001			
9)Aile İş Yaşamı Dengesi	r	0,300**	0,351**	0,375**	0,693**	0,634**	0,666**	0,732**	0,203**	1	
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,003		
10)İş Yaşam Kalitesi	r	0,392**	0,457**	0,489**	0,895**	0,845**	0,835**	0,903**	0,339**	0,831**	1
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	

*p<0,05; **p<0,01

Tablo 4.15 incelendiğinde öğretim puanları ve iş kariyer memnuniyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [r=0,468; p<0,05]. Öğretim puanları ve genel iyi olma arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [r=0,323; p<0,05]. Öğretim puanları ve işi kontrol edebilme arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [r=0,292; p<0,05]. Öğretim puanları ve çalışma koşulları arasında istatistiksel

olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,351$; $p<0,05$]. Öğretim puanları ve aile iş yaşamı arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,300$; $p<0,05$]. Öğretim puanları ve iş yaşam kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,392$; $p<0,05$]. Ancak öğretim puanları ve iş yaşamında stres arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur [$r=0,001$; $p>0,05$].

Etkileşim puanları ve iş kariyer memnuniyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,490$; $p<0,05$]. Etkileşim puanları ve genel iyi olma arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,381$; $p<0,05$]. Etkileşim puanları ve işi kontrol edebilme arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,405$; $p<0,05$]. Etkileşim puanları ve çalışma koşulları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,395$; $p<0,05$]. Etkileşim puanları ve aile iş yaşamı arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,351$; $p<0,05$]. Etkileşim puanları ve iş yaşam kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,457$; $p<0,05$]. Ancak Etkileşim puanları ve iş yaşamında stres arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur [$r=0,036$; $p>0,05$].

Öğretmen sabır ölçeği puanları ve iş kariyer memnuniyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,551$; $p<0,05$]. Öğretmen sabır ölçeği puanları ve genel iyi olma arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,405$; $p<0,05$]. Öğretmen sabır ölçeği puanları ve işi kontrol edebilme arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,403$; $p<0,05$]. Öğretmen sabır ölçeği puanları ve çalışma koşulları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,430$; $p<0,05$]. Öğretmen sabır ölçeği puanları ve aile iş yaşamı arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,375$; $p<0,05$]. Öğretmen sabır ölçeği puanları ve iş yaşam kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=0,489$; $p<0,05$]. Ancak Öğretmen sabır ölçeği puanları ve iş yaşamında stres arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur [$r=0,022$; $p>0,05$].

Öğretmenlerin sabır düzeyinin iş yaşam kalitesi üzerindeki etkisinin incelenmesi için lineer regresyon analizi yapılmış ve aşağıda yer alan tablo 4.16'da gösterilmiştir.

Tablo 4.16. *Öğretmenlerin Sabır Düzeyinin İş Yaşam Kalitesi Üzerinde Etkisi*

Değişkenler		Standardize edilmemiş		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>R</i> ²
		Beta	Std. Hata					
Bağımlı	Bağımsız							
İş Yaşam	Sabit	0,507	0,380	1,335	0,183	66,912	0,000	0,235
Kalitesi	Sabır düzeyi	0,730	0,089	8,180	0,000			

Tablo 4.16’da öğretmenlerin sabır düzeyinin iş yaşam kalitesi üzerindeki etkisigörülmektedir. Kurulan model istatistiksel olarak anlamlıdır [F=66,912; p<0,05]. Sonuçlara öğretmenlerin sabır düzeyinde meydana gelen bir birimlik bir artış öğretmenlerin iş yaşam kalitesini 0,730 birim arttırmaktadır (beta:0,730). Ayrıca öğretmenlerin iş yaşam kalitesinde meydana gelen değişimin %23,5’i sabır puanları ile açıklanmaktadır (R² değeri: 0,235).

Öğretmenlerin sabır düzeyinin alt boyutlarının iş yaşam kalitesi üzerindeki etkisinin incelenmesi için lineer regresyon analizi yapılmış, aşağıda yer alan tablo 4.17’de gösterilmiştir.

Tablo 4.17. *Öğretmenlerin Sabır Düzeyinin Alt Boyutlarının İş Yaşam Kalitesi Üzerinde Etkisi*

Değişkenler		Standardize edilmemiş		<i>t</i>	<i>p</i> değeri	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>R</i> ²
		Beta	Std. Hata					
Bağımlı	Bağımsız							
İş	Sabit	0,616	0,396	1,555	0,121	33,927	0,000	0,235
yaşam	Öğretim	0,311	0,101	3,074	0,002			
kalitesi	Etkileşim	0,399	0,080	4,991	0,000			

Tablo 4.17’de öğretmenlerin sabır düzeyinin alt boyutlarının iş yaşam kalitesi üzerindeki etkisi görülmektedir. Kurulan model istatistiksel olarak anlamlıdır.” F=33,927; p<0,05]”. Sonuçlara öğretmenlerin öğretim düzeyinde meydana gelen bir birimlik bir artış öğretmenlerin iş yaşam kalitesini 0,311 birim arttırmaktadır (beta:0,311). Öğretmenlerin etkileşim düzeyinde meydana gelen bir birimlik bir artış öğretmenlerin iş yaşam kalitesini

0,399 birim arttırmaktadır (beta:0,399). Ayrıca öğretmenlerin iş yaşam kalitesinde meydana gelen değişimin %23,5'i öğretmenlerin öğretim ve etkileşim puanları ile açıklanmaktadır (R^2 değeri: 0,235).

BEŞİNCİ BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bulgularından hareketle aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmış, ulaşılan sonuçlar alan yazın çalışmaları ile karşılaştırılarak sunulmuştur.

Buna göre araştırmanın katılımcı grubunda yer alan öğretmenlerin sabır düzeyi algılarının grubun genelinde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alt boyutlar bakımından araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin özellikle öğretim-sabır düzeyleri etkileşim-sabır düzeylerine göre yüksektir. Diğer bir ifade ile öğretmenler kendilerini sabırlı kimseler olarak algılamaktadır. Öğretmenler çalışma hayatında kendilerini zorlayacak pek çok tablo ile karşı karşıya kalmaktadır. Gerek öğretim süreçleri içerisinde öğrencileri ile gerekse okul ortamında üst amir ve velileriyle bu durum birçok defa tekrarlanmaktadır. Birçok husus öğretmenlerin gözünde rahatsız edici, uyarıya veya tepkiye muhtaçta olsa kontrollü olmalarını gerektirmektedir. Alanın gerçeklerinden hareketle öğretmenlerin sabırlarının gelişkin olması bu sebeplerle açıklanabilir. Diğer bir taraftan bu durum katılımcıların kendilerine olan inançlarını, kendilerini ait değerlendirmelerini yansıtmaktadır. Öğretmenler kendilerini sabırlı kimseler olarak nitelerken gerçekte bu durum bu şekilde olmayabileceği gibi öğretmenleri veli, öğrenci veya okul yöneticileri sabırlı sıfatından değerlendirmiyor olabilir. Ya da öğretmenlerin sabırlı olmalarına zorlayan dış faktörlü sebeplerde bulunabileceği düşünülebilir zira günümüzde şikayet ve soruşturma mekanizmaları, sosyal ya da kamusal yaptırım gücü istemsiz de olsa öğretmenleri sabırlı kimseler olmaya yönlendirici faktörler olabilir. Benzer bir çalışmada Ulupınar (2023) sabır kavramının öğretmenlerde gelişmiş olduğu sonucuna ulaşmıştır. Diğer bir çalışmada ise Türkgeldi (2019) sabır özelliğinin öğretmenlerde gelişmesi ile mesleki niteliklerin paralel gelişim gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamızı destekleyen alan yazın çalışmalarında da vurgulandığı gibi sabır önemli bir öğretimsel özelliktir. Ancak sabrın gelişim yönü ve diğer önemliler gözünde öğretmen sabrının irdelenmesi gerekebilir.

Araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin iş yaşam kalitesi algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İş yaşam kalitesi alt boyutları bakımından değerlendirildiğinde öğretmenlerin iş ve kariyer memnuniyetleri görece olarak diğer alt boyutlardan daha fazladır sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle araştırmanın katılımcı olan öğretmenler mesleklerinden memnun oldukları gibi işlerinin yaşamlarının geneline etki eden pozitif bir yansıması olduğunu düşünmektedirler. Bu durumun nedeni

öğretmenlik mesleğinin her ne kadar stres ve baskı altında gerçekleşen bir iş olsa da bireyi tatmin eden özellikler taşıdığı söylenebilir. Şöyle ki öğretmenlerin haftanın belli günlerinde ders boşlukları vardır. Öğretmen maaşları genel koşullara göre az kalmış gibi görülse de ek gelir olanaklarına sahiptirler. Ek ders veya özel ders bu imkanlardan biri olmakla beraber farklı ilgi alanlarına dönük ek işler yapmalarını sağlayacak imkanları mevcuttur. Bununla beraber öğretmenlerin mesaiseri erken bitebilmekte buda onların vakitlerini ailelerine kanalize etmelerine olanak sağlayabilmektedir. Bu olumlular altında değerlendirildiğinde öğretmenlerin iş memnuniyetleri anlaşılabilir olmaktadır. Bener bir araştırmada Kaşık (2022) öğretmenlerin iş yaşam kalitelerinin olumlu olduğu ve yaşamsal memnuniyetlerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Her ne kadar günümüzde sosyal ve kamusal alanda öğretmenleri mesleklerinin çeşitli özelliklerini eleştirirken görsek bile gerçekte bu durumun böyle olmadığını gösteren bilimsel çalışmalar mevcuttur.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin sabır düzeylerinin yaşa, cinsiyete, medeni duruma, eğitim düzeyine, kıdem yılına ve branş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mesleklerinde ve hayatlarında gösterdikleri sabrı etkileyen faktörler bu değişkenler olmayabilir. Sabır daha spesifik bir alt nedende irdelenmesi gereken bir durum olabileceği için araştırmamıza konu değişkenler özelinde fark göstermemiş olabilir. Çünkü öğretmenlerin tüm bu alt kategorilerden hangisinde olursa olsun kendilerini sabırlı bireyler olarak değerlendirmişlerdir. Bu durumun birçok nedeni olabileceği gibi araştırmanın katılımcılarının genelini il merkezinde olması, kategori fark etmeden benzer işi icra edenlerin ortak bir perspektifle amirlerine, öğrencilerine ve velilere yaklaştıkları yorumu yapılabilir.

Araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin iş- yaşam kalitesi düzeylerinin yaşa, cinsiyete, medeni duruma, eğitim düzeyine, kıdem yılına ve branş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlik mesleğinin normatif kuralları ve bu mesleğin tercihi ile sunacağı hayat standartları bellidir. Bu standartlar branş, kıdem gibi durumlara çokta fazla değişmemektedir. Aynı zamanda mesleğine yeni başlayan bir öğretmenle emekliliği gelen bir öğretmenin iş durumlarında farklılaşma çok fazla olmamaktadır. İş aynı iş olduğundan dolayı değişkenler özelinde iş yaşam kalitesi bağlamında farklılaşmanın olması normal karşılanabilir.

Ancak iş yaşamında stres ve eğitim durumu arasındaki ilişkiye yönelik incelemede yüksek lisans yapan öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere oranla daha çok iş stresi yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yüksek lisans yapmış öğretmenler lisans mezunu olan öğretmenlere görece olarak daha gelişime açık ve işine özenli kimseler denilebilir. Çağımız bilgi çağında kendini yenilemek gerçeği bilinen olgusal bir durumdu o halde öğretmenliğin dinamiği ve şekli kendini yenilemektedir. Zira öğretmenlik bilgi, değer ve beceri aktarımına dayalı bir meslektir. Bu kategoride yer alan öğretmenlerin işlerine gösterdikleri özen, titiz çalışma alışkanlıkları bu durumun bir nedeni olabilir. Diğer bir taraftan yüksek lisans mezunu öğretmenler genellikle klasik aktarımın dışına çıkmakta derslerinde yeni yaklaşımları farklı metot ve teknikleri kullanmaktadır. Yeni durum ve tarzlar ise bireyi strese sokan faktörlerdir. Yeni deneyimler, yeniliklere açık olma stresi getiren bir başka faktördür. Aynı zamanda belirli oranda stres iş yaşamında başarının tetikleyicisidir. Stresiz ortamda, baskılanma olmayan iş alanlarında verim alınması zor olduğu gibi yeni fikir ve başarımların doğması da zor olabilmektedir. Stres faktörünü yaşayanların yüksek lisans mezunu öğretmenler olması, bu kategoridekilerin mesleklerinde diğer meslektaşlarında farklılaşması ve başarı temel odağını benimsemiş kimseler olması bu durumun sonuçlarından bir diğeri olabilir.

Diğer bir taraftan iş yaşamında stres faktörü kıdem yılı 11-20 yıl arasında olanlarda 1-5 yıl arası çalışma hayatı olanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durumun nedenle çok fazla faktörden etkilenebileceği çağımızın değişen koşul ve teknolojileri görece olarak kıdemli olan öğretmenleri korkutmuş olabilir. Zira eğitim teknolojileri her gün yeni bir katılımla ilerlemekte, bu değişime ayak uydurmak çok zor olmaktadır. Günümüzde bilgisayarlar, tepegözlerle başlayan bu süreç akıllı tahtalar, wep 2 araçları, arttırılmış gerçeklik uygulamaları şeklinde devam etmektedir. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin bilgilerinin taze olduğu varsayılırsa kıdem yılı fazla olanların bilgi ve bilgiye paralel gelişen teknolojilerin ders ortamlarında kullanımın zaruret kazanan hal alması stres yaşamalarına sebep olmuş olabilir.

Aile yaşam dengesini kurmada sosyal alan öğretmenlerinin bil hassa sınıf ve okul öncesi öğretmenlerine göre daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun başında gelen nedenler irdelendiğinde sınıf öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin taşıdıkları sorumluluğun ağırlığı, eve iş getirme durumlarının diğer alan ve özellikle sosyal alan öğretmenlerinden fazla olması etkili olmuş olabilir. Zira sınıf öğretmeni okuma yazma, temel matematik gibi önemli becerileri öğretmekle mükellef olup etkinlik

hazırlama gibi iş ve görevleri ev ortamına getirmekte burada hazırlamakta bu da aile yaşam dengesini bozan bir faktör olabilir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmada kullanılan ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğretim puanları, etkileşim puanları ve sabır ölçeği puanları iş yaşam kalitesi ölçeğinin alt başlıklarından iş yaşamında stres alt bağılığı hariç tamamıyla pozitif ve anlamlı ilişki göstermiştir. Ancak iş yaşamında stres alt boyutu ile anlamlı ilişki taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırmanın ön bulgu ve sonuçlarında olduğu gibi beklenen bir sonuçtur. Çünkü katılımcıların sabır skorları yüksek dolayısı ile iş yerinde tehdit oluşturacak bir stesi yaşamadıklarını göstermiştir.

Araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin sabır düzeylerinin iş yaşam kalitesi ile doğrudan ilişkili olduğu, sabır düzeyinin ve sabır alt boyutlarındaki güçlülüklerinin artması paralelinde iş yaşam kalitelerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle öğretmenlik mesleğinde sabır önemli bir özellik göstergesi, mesleğin ve hayatın tamamına olumlu yansıyan bir varlık denilebilir.

Araştırmanın yukarıda erişilen sonuçlarında hareketle aşağıda yer alan önerilerde bulunulabilir.

1. Öğretmenlerin sabır düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin kendilerine ilişkin görüşleridir. Sabır düzeyinin muhatap olan öğrenciler, veliler, okul yöneticileri görüşlerine dayanılarak araştırılması, sabır motivasyonunun sebeplerinin nedenleriyle ortaya konulması önerilebilir.

2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin İş yaşam kalitesi düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun nitel desende yapılacak tasarımlarla irdelenmesi, iş yaşam kalitelerini arttıran faktörlerin belirlenmesi önerilebilir.

3. Sabır durumu öğretmenlerin demografik özelliklerine göre değişim göstermemiştir. Katılımcılar özellik ve grup fark etmeksizin kendilerini sabırlı kişiler olarak nitelemiştir. Bu durumun nedenlerinin detaylandırılması için araştırmacılar tarafından çalışmalar yapılması önerilebilir.

4. Sabır düzeyinin artması iş yaşam dengesini ve iş performansını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarına akademik yaşamlarında öğretmenlere ise sabır özelliğini kazanmaları bu için bu konuda bilgilendirici eğitimler verilmesi tavsiye edilebilir.

5. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin ve 11-20 yıl arası çalışma hayatına sahip öğretmenlerin iş yaşamında yaşadıkları stres diğer mezunlara ve diğer kıdem aralığındaki öğretmenlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu stresin yönlerinin ve nedenlerinin detaylı bir şekilde araştırılması önerilebilir.

6. Aile yaşam dengesini kurmada sosyal alan öğretmenlerinin sınıf ve okul öncesi öğretmenlerine göre daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun birçok nedeni olabileceği gibi eve götürülen iş en önemli nedeni olarak tahmin edilmektedir. Sınıf ve okul öncesi öğretmenlerinin iş koşullarının yeniden ele alınması önerilebilir.

7. Bu araştırma Denizli ili özelinde görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın farklı sosyal ve ekonomik olanaklara sahip katılımcı grupları ile yapılması önerilebilir.

8. Nicel desende gerçekleştirilen bu araştırma sabır ve iş yaşam dengesi arasındaki ilişkiyi genel olarak ortaya koyan özellikler taşımaktadır. Sabır ve iş yaşam dengesi arasındaki ilişkiyi tüm boyutları ve alt özellikleri ile neden sonuç ilişkisi içerisinde ortaya koyan araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akar, H. ve Üstüner, M. (2017). İş yaşam kalitesi ölçeğinin Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 159-176. doi: 10.17679/inuefd.302675
- Akman, Y. ve İmamoğlu A. G. (2017). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin iş yaşam kalitesi algısının işle bütünleşmeleri üzerindeki etkisi*. İlköğretim Online, 16(4), 1491-1504. doi: 10.17051/ilkonline.2017.342971.
- Arslan, I. (2018). *Sağlık çalışanlarında iş yaşam kalitesinin iş performansı üzerine etkisinde örgütsel desteğin aracılık rolü*. Doktora tezi. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi.
- Balay, R. (2000). *Örgütsel Bağlılık*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Balcı, A. (2000). *Örgütsel Gelişme*. Ankara: Pegem –A Yayıncılık
- Binbaşıoğlu, C. (1994). *Genel öğretim bilgisi*. (7. Baskı). Kadioğlu Matbaası.
- Bostancıoğlu, A. İ. (2014). *İş yaşam dengesi ve iş yaşam dengesinin çalışan verimliliği üzerine etkileri: İstanbul ili Kâğıthane ilçesi lise ve dengi okul öğretmenleri üzerinde bir alan araştırması*. Yüksek lisans tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (12. Baskı). Ankara: Petek A Yayıncılık.
- Can, H. (2006). *Örgütsel davranış*. İstanbul: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelik, K. ve Tabancalı, E. (2012). Özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin iş/çalışma yaşam kalitesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11, 31-38. ISSN: 1309-0682.
- Doğan, H.(2002). İşgörenin Adalet Algılamasında Örgüt İçi İletişim ve Prosedürel Bilgilendirmenin Rolü. [http. edergi/akademik](http://edergi/akademik).
- Doğan, M. (2014). *Dindarlık Sabır Ve Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkiler*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Doğan, M. (2016). *Sabır psikolojisi*. Ankara: Çamlıca Yayınları.
- Erdem, M. (2008). *Öğretmenlere göre kamu ve özel liselerde iş yaşamı kalitesi ve örgütsel bağlılıkla ilişkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Erdem, M. (2010). Öğretmen algılarına göre liselerde iş yaşamı kalitesi ve örgütsel bağlılıkla ilişkisi. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi*, 4(4), 511-537.
- Erginer, A. (2003). *İş yaşamının niteliği. Yönetimde çağdaş yaklaşımlar*. Der. Elma, C. ve Demir, K. Anı Yayıncılık.
- Francis-Smythe J.A., Robertson, I.T. (1999). Relation ship between time management and time estimation. *British Journal of Psychology*, 90, 333-347.
- Kaşık, Ü. (2022). *Okul yöneticileri ve öğretmenlerin iş yaşam kalitesine ilişkin algıları*. Yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Koçel, T. (1999). *İşletme Yöneticiliği*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Korkmaz, G ve Sadık, F. (2011). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeylerinin incelenmesi*. İlköğretim online, 10(1), 285-301.

- Köse, S., Kartal, B. Ve Kayalı, N. (2003). Örgütsel vatandaşlık davranışı ve tutumuna ilişkin faktörlerle ilişkisi üzerine bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 20, Ocak-Haziran 2003, ss. 1- 19.
- Kösterelioğlu, A.M. (2011). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin iş yaşam kalitesi ile işe yabancılaşması arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Memiş, K., Hoşgör H., Boz, C., Gün, İ. ve Hoşgör, D.G. (2015). İş yaşam kalitesi ve motivasyon ilişkisi. Metin Sabancı Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi örneği. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(4): 220-230.
- Meriç, E. ve Erdem, M. (2022). Öğretmen sabır ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 710-726.
- Okçu, D. ve Pilatin, U. (2018). Ortaokul öğrencilerinin sabır değeri ile ilgili algılarının resim yoluyla değerlendirilmesi. *Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Hakemli Dergisi*, 2(1), 102-113.
- Oral, O. (2015). Mâturîdî’de sabır, şükür ve hikmet ilişkisi. *Mütefekkir Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, 2(4), 343-362.
- Özdevecioğlu, M (2003), *Algılanan Örgütsel Adaletin Bireyler Arasındaki Saldırgan Davranışlar Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Özdoğan, Ö. (2006). *İnsan Allah ilişkisi. Dini Araştırmalar*, 7(21): 135-162.
- Schnitker, S. A. (2012). Examination of patienceandwell-being. *The Journal of Positive Psychology*, 7(4), 263-280. <https://doi.org/10.1080/17439760.2012.697185>
- Tokmak, M. (2021). Çalışanların iş yaşam kalitesinin bağlamsal ve görev performansı üzerindeki etkisine yönelik bir araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (64), 54-68.
- Türk Dil Kurumu. (2019). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Türkgeldi, E. (2019). *Öğretmen adaylarının sahip olduğu değerler manevi iyi oluş ve sabır arasındaki yordayıcı ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Uluşınar, H. (2023). *Özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin iş yaşam kalitesi ile sabır düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Ünlü, Z. (2015). *Yenilik yönetiminin iş yaşam kalitesi üzerine etkisi: Ankara'daki devlet üniversiteleri bünyesinde bulunan teknokentlerde bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, S., Yıldırım, İ., ve Akan, D. (2016). Öğretmenlerin iş yaşam kaliteleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 205-224.
- Yüçetürk, E. (2005). Türkiye’de iş yaşam kalitesini ve verimliliği azaltan gizli bir sendrom: yıldırma (mobbing). *İktisat, İşletme ve Finans Dergisi*, Vol.20, no 231.

EKLER

Ek 1. Ölçekler ve İzinler

ÖĞRETMEN SABIR ÖLÇEĞİ (ÖSÖ)

Lütfen, aşağıdaki ifadelere ilişkin görüşünüzü, karşılardaki ölçekte size en uygun olan seçeneğe çarpı (x) işareti koyarak belirtiniz.	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1. Öğrencilerim yeni bir şey öğrenirken zorlandıklarında bıkmadan onlara yardımcı olurum.	1	2	3	4	5
2. Öğrencilerimin her türlü sorusuna sabırla cevap veririm.	1	2	3	4	5
3. Öğrencilerimi sonuna kadar dinlerim.	1	2	3	4	5
4. Öğrencilerimin olumsuz davranışlarının nedenini anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
5. Öğrencilerimin başarılı olabilmesi için azimle çalışırım.	1	2	3	4	5
6. Öğrencilerimin olumlu davranışlar sergilemelerini sabırla beklerim.	1	2	3	4	5
7. İnsanların, <u>beklemediğim</u> olumsuz davranışları karşısında sakinliğimi korurum.	1	2	3	4	5
8. Çevremdeki insanlar genellikle sabırlı olduğumu söyler.	1	2	3	4	5
9. Karşıt fikirlere sabır gösteririm.	1	2	3	4	5
10. Beklenmeyen bir sorunla karşılaştığımda sorunun çözümü hususunda sabrederim.	1	2	3	4	5
11. Sabırlı olduğumda kendimi daha güçlü hissederim.	1	2	3	4	5

1. Faktör: **ÖĞRETİM** (Maddeler: 1, 2, 3, 4, 5, 6)

2. Faktör: **ETKİLEŞİM** (Maddeler: 7, 8, 9, 10, 11)

EK: İş Yaşam Kalitesi Ölçeği

İş Yaşam Kalitesi Ölçeği		Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Mesleğimi etkin bir şekilde yapabilmem için bir dizi amaç ve hedeflerim vardır.	1	2	3	4	5
2	Görev yaptığım okulda görüşlerimi rahatlıkla dile getirebildiğimi ve yapılan değişikliklerde etkili olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3	Yeteneklerimi işime yansıtabilme imkânım var.	1	2	3	4	5
4	Kendimi iyi (<i>mutlu ve huzurlu</i>) hissediyorum.	1	2	3	4	5
5	Çalıştığım okul, aile ve iş yaşamım arasında uyum sağlamamda gerekli kolaylığı ve esnekliği sağlar.	1	2	3	4	5
6	Çalışma saatlerim özel hayatıma zaman ayırmama imkân sağlar.	1	2	3	4	5
7	Çalıştığım okulda kendimi çoğunlukla baskı altında hissedirim.	1	2	3	4	5
8	Görevimi iyi bir şekilde yaptığımda okul yöneticim tarafından takdir edilirim.	1	2	3	4	5
9	Son zamanlarda kendimi mutsuz hissediyorum.	1	2	3	4	5
10	Hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5
11	Okul yöneticim tarafından mesleki olarak gelişmem için teşvik edilirim.	1	2	3	4	5
12	Çalıştığım okulda beni etkileyen kararlara dâhil edilirim.	1	2	3	4	5
13	Okul yöneticim işimi etkili bir şekilde yapabilmem için gerekli olan her şeyi sağlar.	1	2	3	4	5
14	Çalıştığım okul bana esnek çalışma saatleri/koşulları sağlar.	1	2	3	4	5
15	Hayatım birçok yönden hayal ettiğime yakın bir hayattır.	1	2	3	4	5
16	Çalışmakta olduğum okul bana oldukça güvenli bir iş ortamı sağlar.	1	2	3	4	5
17	İşlerim genellikle yolunda gider.	1	2	3	4	5
18	Çalıştığım okuldaki mevcut kariyer fırsatları beni memnun etmektedir.	1	2	3	4	5
19	Çalışmakta olduğum okulda çoğu zaman kendimi aşırı stres altında hissedirim.	1	2	3	4	5
20	Mesleğimi yapabilmem için almış olduğum eğitimden memnunum.	1	2	3	4	5
21	Olup bitenleri gözümün önüne getirdiğimde kendimi oldukça mutlu hissediyorum.	1	2	3	4	5
22	Görev yaptığım okuldaki çalışma koşulları oldukça tatmin edicidir.	1	2	3	4	5
23	Çalıştığım okuldaki diğer çalışanları etkileyen kararlara dâhil edilirim.	1	2	3	4	5

← Erdal Meriç

Alıcı: [nazlı fidan](#)

Re: Ölçek kullanım izni

8 May 2023 Pzt 16:01

Öğretmen Sabır Ölçeğini çalışmanız için veri toplamak amacıyla kullanabilirsiniz.

8 May 2023 Pzt, saat 13:23 tarihinde nazlı fidan <fidan.089@hotmail.com> şunu yazdı:
Sayın hocam merhaba ben Denizli Pamukkale Üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsünde yüksek lisans yapıyorum. "Öğretmenlerin Sabır Düzeyi ile İş Yaşam Kalitesi Arasındaki ilişki " adlı bilimsel çalışmama veri toplamak için " Öğretmen Sabır Ölçeği"ni kullanmak istiyorum. Gerekli izinin verilmesi konusunda arz ediyorum.

--

Öğr. Gör. Dr. Erdal MERİÇ
Ordu Üniversitesi Fatsa Meslek Yüksekokulu
Evkaf Mah. Sahil Cad. 52400 Fatsa-Ordu

Tlf: [0452 423 50 02](tel:04524235002) Dahili: 3515

← Hüseyin Akar

Hocam merhabalar, tabi ki kullanabilirsiniz.
Ölçeğin uygulama formu ve ölçeğe ait bilgiler ilgili makalemde mevcut.
Kolaylıklar dilerim.

Kimden: "nazlı fidan"

<fidan.089@hotmail.com>

Kime: "Hüseyin Akar"

<huseyinakar@kilis.edu.tr>

Gönderilenler: 8 Mayıs Pazartesi [2023](#)

[13:39:33](#)

Konu: ölçek izni

Sayın hocam merhaba ben Denizli Pamukkale Üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsünde yüksek lisans yapıyorum. "Öğretmenlerin Sabır Düzeyi ile İş Yaşam Kalitesi Arasındaki ilişki " adlı bilimsel çalışmama veri toplamak için " İş Yaşam Kalitesi " ölceğini kullanmak istiyorum. Gerekli izinin verilmesi konusunda arz ediyorum.

Ek 2. Denizli Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama İzni

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-85264176
Konu : Anket Uygulama İzni

26/09/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 11.09.2023 tarihli ve 415685 sayılı yazısı.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nazlı FİDAN, "Öğretmenlerin Sabır Düzeyleri ile İş Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Merkezefendi, Pamukkale ve Sarayköy ilçelerinde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2023/2024 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Dr. Emre ÇALIŞKAN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
26/09/2023
Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah.29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.I. / Sefa GELMİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorum.meb.gov.tr> adresinden 17f6-0f06-35a7-9d76-e387 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ